

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde

kirjaamo@pohde.fi

Lausuntopyyntö suunnitelmaluonnoksesta alueen tarpeenmukaisten sosiaali- ja terveyskeskusten määrittelystä ja määrästä 2023–2025

HAAPAJÄRVEN VANHUS- JA VAMMAISNEUVOSTON LAUSUNTO SUUNNITELMALUONNOKSESTA TARPEENMUKAISTEN SOTE-KESKUSTEN MÄÄRITTELYSTÄ JA MÄÄRÄSTÄ 2023-2025

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallitus on lähettänyt lausuntokierrokselle suunnitelmaluonnoksen tarpeenmukaisten sosiaali- ja terveyskeskusten määrittelystä ja määrästä Pohjois-Pohjanmaalla vuosille 2023–2025. Lausunnossa on toivottu kiinnitettävän huomiota ainakin viiteen eri kysymykseen.

Haapajärven vanhus- ja vammaisneuvosto toteaa lausuntonaan lausuntopyynnön mukaisiin teemoihin seuraavaa:

a) Onko esitetty sosiaali- ja terveyskeskusten palveluvalikoima ja määrä alueiden väestön palvelutarvetta vastaava?

Pääosin esitetty palveluvalikoima vastaa alueiden väestön palvelutarvetta. Lähtökohtana oleva perustason vahvistaminen ja siten erikoissairaanhoidon palvelujen vähentäminen on oikeansuuntainen tavoite. Vanhus- ja vammaisneuvosto katsoo, että peruspalvelut lähipalveluina tulee turvata, ja niitä tulee vahvistaa, koska ikäihmisten määrä ja suhteellinen osuus kasvaa kaikilla alueilla. Digitaaliset ja liikkuvat palvelut voivat korvata osittain kivijalkapalveluja. Liikkuvia ja digitaalisia palveluja kannattaa kehittää, jotta syrjäseuduillekin saataisiin niitä palveluja, jotka muuten tulisi hakea kauempaa. Pidämme hyvänä liikkuvien palvelujen lisäämistä, mutta erityisryhmät on huomioitava myös liikkuvia palveluja kehitettäessä.

Myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toiminnallisen yhteistyön edelleen kehittäminen ja sen huomioiminen sosiaali- ja terveystieteiden tilaratkaisuissa ovat palvelutarvetta vastaavia tavoitteita. Kysymmekin, onko tulevaisuuden sote-keskuksissa otettu riittävästi huomioon eri alueilla ennaltaehkäisevä työ ja sosiaalihuollon palvelut ja niihin liittyvä ikäihmisten ja vammaisten neuvonta ja ohjaus?

Pohteen järjestöavustusperiaatteiden mukaan ”hyvinvointialue tarjoaa hallinnassaan olevia toimitiloja mahdollisuuksien mukaan yhdistysten, säätiöiden ja toimintaryhmien yleishyödyllisen toiminnan käyttöön maksutta tilojen käyttöohjeiden mukaisesti”. Vanhus- ja vammaisneuvoston mielestä sosiaali- ja terveystieteiden keskuksissa on myös tärkeää mahdollistaa muidenkin toimijoiden kuten esimerkiksi järjestöjen toimintaa.

Digitaalisia sote-keskuksia ja niiden palveluja laajennetaan ja varsinaisen sote-keskuksen lisäksi digitaaliset palvelut lisäävät väestön palveluja myös harvaan asutulle alueelle. Pidämme erittäin hyvänä sitä, että digitaalinen sote-keskus on saatu nopeasti käyttöön ja toivomme sen laajentumista koko hyvinvointialueelle. Digitaalisen sote-keskuksen laajentuessa on tärkeää huomioida erityisryhmiin kuuluvien palvelun käyttäjien kokemukset Eteläiseltä alueelta.

Digitaaliset sotepalvelut voivat olla eri väestöryhmälle vaihtoehto, mutta ne eivät saa korvata henkilökohtaisia palveluja. Digitaalinen sotekeskus tulee olla vaihtoehto siten, että asiakas itse päättää käyttääkö hän digitaalisia palveluja. Monilla ikäihmisillä ja vammaisilla voi olla vaikeuksia niiden käyttämisessä eli digitaaliset sotepalvelut eivät ole helposti kaikkien saavutettavissa. Kun kotiin annettavia palveluja lisätään, tulee ottaa huomioon se, että kotona asuvien joukossa on paljon sellaisia ikäihmisiä ja vammaisia, joiden koti on hyvin puutteellinen esim. hygienian, tekniikan osaamisen ja hoivan digitalisoinnin suhteen. Digitaalisen sote-keskuksen käyttöönotossa onkin tärkeää huomioida sen saavutettavuus, esteettömyys ja käytettävyys kaikkien erityisryhmien kannalta. Vanhus- ja vammaisneuvoston mielestä digitaalisiin palveluihin

liittyvää palveluohjausta tulee kehittää ja palveluohjaus tulee lisätä sote-keskuksiin.

Palveluvalikoimaa ja erityisryhmien palveluja todetaan kehitettävän tavoitteellisesti ja erityisryhmistä mainitaan muun muassa työttömät ja maahanmuuttajat. Kuitenkaan tässä vaiheessa ei ole tietoa, missä tätä palveluvalikoimaa on saatavissa. Määriteltäessä tarkoituksen mukaisia sote-keskuksia ja niiden palveluvalikoimaa tulee ottaa huomioon välimatkat ja luontaiset asiointisuunnat.

Vanhus- ja vammaisneuvosto katsoo, että lähipalvelut perusterveydenhuollossa tulee turvata. Palveluja toteutettaessa on huomioitava, että ne ovat myös erityisryhmiin kuuluvien henkilöiden käytettävissä. Ongelmaksi tällä hetkellä koetaan kuntoutus- ja terapiapalveluiden epävarmuus ja saatavuus. Palvelujen varmistamiseksi on luotava toimiva maksusitoumusjärjestelmä, jolla asiakkaat pääsevät tarvitsemaansa hoitoon muualle. Kuntoutus- ja terapiapalveluja suunniteltaessa voi hyödyntää myös digitaalisia palveluita osana kotiin annettavia palveluita. Jokaisessa sote-keskuksessa tulee olla pieni apuvälinevarasto, josta päivittäisiä apuvälineitä olisi nopeasti saatavissa esim. äkillisen tarpeen tai apuvälineen rikkoutumisen varalta. Apuvälineiden huoltoa ja palautusta varten tulisi kehittää kustannustehokas ja asiakkaan kannalta järkevä toimintatapa. Näin apuvälineiden käyttö tulee olemaan tarkoituksenmukaista ja taloudellista ja välttyttäisiin turhilta kuljetuksilta. Apuvälineet ja testivälineet tulee saada palauttaa omaan sote-keskukseen, josta ne viedään muun kuljetuksen mukana säilytyspisteeseen.

Koulukuraattorien, psykologien ja kouluterveyden hoitajan palvelut tulee olla edelleen saatavilla varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten yhteydessä myös erityisryhmille. Haapajärvellä ei ole yli vuoteen saatu koulupsykologin palveluja muutoin kuin ostamalla niitä yksityiseltä toiminnanharjoittajalta. Sosiaali- ja terveystieteiden lisäksi lastenneuvolan ja lapsiperheiden sosiaalityön palveluja tulee saada myös varhaiskasvatuksesta, kouluista ja oppilaitoksista erityisryhmät huomioiden.

Osaaminen

Haapajärvellä on erinomaiset edellytykset toimia laajan palveluvalikoiman sosiaali- ja terveyskeskuksena pitkällä aikavälillä kehitetyn palvelurakenteen ja henkilökunnan osaamisen perusteella sekä valmistuvien uusien ja ajanmukaisten tilojen myötä. Haapajärvellä on edistyksellisesti kehitetty jopa vuosikymmeniä erikoislääkäreiden vastaanotto toimintoja, joita ovat tukeneet osaltaan mm. liikkuvat magneetti- ja silmänpohjatutkimuspalvelut.

Lääkäreiden ja sairaanhoitajien osaamisen kehittämistä tukee myös osaltaan parikymmentä vuotta toiminut dialyysiyksikkö, joka mahdollistaa lääkäreille ja sairaanhoitajille uusia haasteita ammattitaidon kehittämiseksi erikoissairaanhoidon tasoisten palvelujen tuottajana. Dialyysiyksikön toimintaa tukee osaltaan lääkärin vastaanotto toiminta kiirevastaanottoineen sekä vuodeosaston toiminta, jossa on sairaanhoidollista osaamista ympäri vuorokauden. Dialyysiyksikön paikka on tarkkaan selvitetty ja mitoitettu asukastiheyden, asiointimatkojen ja sairastavuuden mukaisesti yhteistyössä OYS:n asiantuntijoiden kanssa. Yksikkö palvelee jatkuvasti 4–5 kunnan alueelta tulevia vaikeasti sairaita potilaita, jotka tarvitsevat säännöllisiä hoitokäyntejä dialyysiyksikössä.

Myös sairaanhoitajien erikoisvastaanotot ovat olleet Haapajärvellä pitkään kiinteä osa terveyskeskuksen toimintaa. Esimerkkeinä voi mainita tässä yhteydessä erikoissairaanhoidon tasoisen lääkehoidon syöpäpotilaille ja etävastaanotto toiminnan diabetespotilaille.

Tilat

Haapajärvellä lääkäreiden ja hoitajien vastaanoton sekä kuntoutuksen tilat ovat vajaa 20 vuotta sitten valmistuneessa sosiaali- ja terveyskeskuksen osassa. Vastaanotto toiminnan ja kuntoutuksen tiloja tullaan laajentamaan nykyisestä ensi vaiheessa ottamalla käyttöön entisen terapiayksikön kesällä 2022 vapautuneet tilat. Lisäksi on lähes valmiina hankesuunnitelma vastaanotto- ja kuntoutuksen palvelujen tilojen laajentamista uudisrakennuksella. Tähän uudisrakennuslaajennukseen tulevat mm. hammas- ja työterveyshuollon, ensiavun ja röntgenin tilat. Panostaminen kaupungin ja Pohteen yhteistyönä Haapajärven sosiaali- ja terveyskeskuksen

tiloihin mahdollistaa myös päiväaikaisen kiirevastaanottotoiminnan jatkamisen tarvittaessa myös ilta-aikaan ja jopa viikonlopullekin päiväaikaan.

Hankesuunnittelu sisältää myös seuraavan vaiheen rakentamisen, jolloin tiloihin tulevat mm. sosiaalityön, lastensuojelun ja neuvolan tilat.

Hankesuunnittelua kaupunki on tehnyt siis yhteistyössä Pohteen Eteläisen alueen hoito- ja sosiaalipalvelujen esimiesten sekä tilapalvelun edustajien kanssa.

Haapajärvelle valmistuvat tänä kesänä uudet tilat osalle sosiaali- ja terveyskeskuksen toimintoja. Tähän laajennusosaan tulevat osastotyyppiseen ympärivuorokautiseen hoitoon tilat tarvittaessa 30 potilaalle/asiakkaalle, dialyysiyksikön tilat, tilat kotihoidolle ja kotisairaalalle sekä laboratoriolle. Haapajärvelle valmistuivat sotekeskuksen yhteyteen kesällä 2022 myös uudet toimivat tilat mielenterveys- ja päihdehuollon avovastaanottotoimintaan. Käyttäjiltä saatu palaute tilojen toimivuudesta on ollut myönteistä.

Kaiken kaikkiaan Haapajärvellä olevat ja tulevat laajan palveluvalikoiman sosiaali- ja terveyskeskuksen tilat tukevat Pohteen strategian mukaista sosiaali- ja terveyspalvelujen toiminnallista kokonaisuutta ja palvelujen yhteensovittamista sekä alueen asiakkaiden ja potilaiden palvelujen saavutettavuutta.

Väestö- ja asiointikriteerit

Haapajärven asema laajan palveluvalikoiman sosiaali- ja terveyskeskuksena perustuu myös alueen väestötiheyteen, koska Haapajärvi on väestömäärältään entisen Selänteen alueen suurin kunta. Välimatkat kaikkiin neljään naapurikuntaan ovat noin 30 kilometriä. Haapajärven työpaikkaomaisuusvaraisuus on 106 %, koska paikkakunnan yritykset työllistävät myös naapurikuntien asukkaita. Tämän takia Haapajärven alue muodostaa virallisen tilastollisen työssäkäyntialueen. Myös vähittäiskaupan ja erikoisliikkeiden kaupallisten palvelujen takia Haapajärvellä asioidaan paljon naapurikunnista. Haapajärvellä toimivat myös verotoimiston, TE-toimiston,

Kelan ja poliisihallinnon toimipisteet, mikä osaltaan lisää asiointia naapurikunnista.

Joukkoliikenne kuntakeskusten välillä Haapajärven ja naapurikuntien osalta perustuu pääosin opiskelijoiden ja oppilaitosten linja-autoyhteyksiin sekä Ylivieska-lisalmi-radon junayhteyksiin.

Haapajärvellä sijaitseva Puolustusvoimien varikko asettaa omat vaatimuksensa myös Pohteen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen varautumiseen ja toimintaan häiriö- ja poikkeustilanteissa. Varikon toiminta on huomioitava myös sosiaali- ja terveyskeskuksen normaaliajan toiminnassa ja tiloissa.

b) Mikä on näkemyksenne yksiköihin, joiden palveluvalikoimaa ja tuottamistapaa esitetään lausuntomateriaalissa arvioitavaksi.

Yksiköiden sijaintia ja palveluvalikoimaa on tarkasteltava lausuntomateriaalissa esitetyn mukaisesti väestömäärien ja -tiheyden, henkilöstömäärän ja henkilöstön nykyisen osaamisen sekä tilojen perusteella. Eteläisellä ja Rannikon alueilla toimintansa aloittanut Pohteen digitaalinen sote-keskus monipuolistaa osaltaan alueiden asukkaiden palveluvalikoimaa.

Tiettyjä palveluja keskittämällä saavutetaan vahvempaa asiantuntemusta ja laatua sekä kustannustehokkuutta. Periaatteena tulee olla, että usein tarvittavia palveluja saa läheltä ja harvoin tai kerran elämässä tarvittavia palveluja voi hakea kauempaakin. Välimatkalla ei ole niin suurta vaikutusta, jos palveluja tarvitaan harvemmin kuten esim. röntgentutkimuksia, ja niitä saisi kohtuullisen matkan etäisyydellä. Kustannustehokkuus ei saa kuitenkaan aiheuttaa lisäkustannuksia palvelun käyttäjälle, esimerkiksi etäisyyksien pidentyessä.

Vanhus- ja vammaisneuvosto kiinnittää huomioita siihen, että palveluvalikoimaa määrittäessä tulisi huomioida, että sote-keskuksissa tulisi tarjota mm. erikoislääkäreiden palveluja muuallakin kuin Oulussa. Esim.

entisen Selänteen alueella on käynyt 14 erikoislääkärinä, jolloin asiakkaiden ei ole tarvinnut matkustaa Ouluun, vaan palvelut on toteutettu liikkuvana palveluna.

Palveluvalikoimassa esitämme, että kotisairaalan toiminta tulee toimia jo ennen kuin vähennetään vuodeosastohoitoa ja vuodepaikkoja eri yksiköistä. Lisäksi pyydämme kiinnittämään erityistä huomiota kotisairaaloiminnan riittävään henkilöstöresurssiin.

c) Onko asiointisuunnat, työmatka- ja julkinen liikenne sekä välimatkat huomioitu riittäväällä tavalla sosiaali- ja terveyskeskusten palveluverkostossa?

Haapajärven sosiaali- ja terveyskeskuksen asema laajan palveluvalikoiman sosiaali- ja terveyskeskuksena perustuu edellä kerrotulla tavalla asiointisuuntiin niin työpaikkojen kuin kaupallisten palvelujenkin osalta. Keskeistä sijaintia ja julkisen liikenteen palveluja on kommentoitu ja tarkasteltu kohdassa a).

Vanhus- ja vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että sote-keskukset ovat yhdenvertaisesti saavutettavia koko hyvinvointialueella. Korostamme myös esteettömän julkisen liikenneyhteyden toimivuutta ja sen varmistamista, koska kaikki eivät käytä omaa autoa. Tällöin joutuu käyttämään Kela-kuljetuksia, mikä nostaa sote-palvelujen hinnan korkeammaksi, kuin muilla kansalaisilla. Voiko pitkistä etäisyyksistä tulevaa haastetta korvata liikkuvilla palveluilla ja muilla digitaalisilla palveluilla (digitaalinen sote-keskus), vaikka se tuo ikäihmisille omat haasteensa?

d) Miten sosiaali- ja terveyskeskuksen tulisi paikallisesti toimia, jotta se vastaa asukkaiden palvelutarvetta?

Sosiaali- ja terveyskeskuksen palveluja tulee olla muun muassa perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon, sosiaalityön ja muun

sosiaalihuollon palvelut, perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut, avokuntoutuspalvelut, kansansairauksien ehkäisy sekä neuvolan palvelut.

Haapajärvellä on laajan palvelun sosiaali- ja terveyskeskuksen palvelujen lisäksi jo nyt mahdollista tarjota erikoispalveluja mm. dialyysi- ja syöpähoidoissa sekä erikoislääkärien vastaanotto- ja tutkimuspalveluissa. Palveluvalikoiman kehittäminen erikoispalveluilla alueellisesti silloin kun se on mahdollista digitaalisten palvelujen lisäämisen ohella vahvistaa Pohteen strategian mukaisesti perustaso ja vähentää siten tarvetta erikoissairaanhoidon sairaaloissa ja keskussairaalassa.

Haapajärven vanhus- ja vammaisneuvosto muistuttaa, että Sote-keskus tulisi olla helposti saavutettava lähipalvelu ja sen tulisi olla myös sellaisten henkilöiden käytettävissä, joilla on vaikeuksia liikkua tai tehdä havaintoja tai joilla on kognitiivisia rajoitteita. Siten niiden tulee täyttää saavutettavuus-, esteettömyys- ja käytettävyyksivaatimukset laajasti tulkittuina. Saattoliikenteen, piha-alueiden kulkureittien ja sisäänkäyntien tulee mahdollistaa liikuntarajoitteisten henkilöiden pääsy sote-keskukseen. Pysäköintialueilla tulee olla riittävä määrä LE-paikkoja (liikkumis- ja toimimisesteiselle henkilölle soveltuva autopaikka). Erityistä huomiota tulee kiinnittää sisä- ja ulkotilojen opasteisiin. Tilojen sisustuksen ja värien tulee tukea tiloissa orientoitumista. Palvelun käyttäjiä tulee ottaa mukaan opasteiden ja tilojen kehittämiseen. Tilojen esteettömyys ja saavutettavuustiedot tulee olla helposti saatavilla esim. toimitilan www-sivuilla. Nykyisin yleisesti käytössä olevat jonotusjärjestelmät syrjivät näköesteisiä asiakkaita ja sote-keskuksessa tuleekin olla vaihtoehtoinen, näköön perustumaton tapa ilmoittautua ja tulla kutsutuksi vastaanotolle. Palvelupisteissä tulee olla äänensiirtojärjestelmä. Esteettömyys-, saavutettavuus- ja käytettävyyksivaatimukset koskevat myös kaikkia digitaalisia palveluja ja liikkuvia palveluja. Vammaisten ja ikäihmisten kohdalla on kiinnitettävä huomiota saavutettavuuteen ja palveluohjausta tarvitaan. Digikeskukset täydentävät palvelutarjontaa, mutta selkokieliisyys ja kuulo- ja näkövammaisten tarpeet on huomioitava.

Suunnitelmaan on kirjattu, että tarpeenmukaisten sote-keskusten tiloista tehdään tarkempi selvitys alueittain. Vanhus- ja vammaisneuvosto esittää, että selvitykseen lisätään tilojen esteettömyyden kartoitus ja tarvittavien korjausten tekeminen.

Vanhus- ja vammaisneuvosto korostaa, että toimintalupauksen mukaan sote-keskuksissa moniammatillista yhteistyötä tulee käytännössä myös lisätä. Se ei tarkoita vain hoitaja- ja lääkäriyhteistyötä. Moniammatillista osaamista tarvitaan nykyistä enemmän vammaisten ja ikäihmisten kuntoutuksessa. Sote-palveluissa kuntoutuksen osuutta on luvattu vahvistaa ns. hoivayksiköissä. Esimerkiksi erikoissairaanhoidosta kotiin kotoutettavan kuntoutus tulisi tapahtua terveyskeskuksissa – edelleen keskittäminen on parempi kuin hajauttaminen. Palvelusetelin käyttö tässä tulisi mahdollistaa. Vanhus- ja vammaisneuvosto korostaa, että kuntoutussuunnitelman laatiminen edellyttää moniammatillista yhteistyötä ja osaamista. Suunnitelma ohjaa muun muassa kuntoutusta, apuvälineiden saantia ja muiden palvelujen myöntämistä. Kelan myöntämän lääkinnällisen kuntoutuksen ehtona on julkisen terveydenhuollon laatima kuntoutussuunnitelma. Pyydämme tarkentamaan tarpeenmukaiset sote-keskukset selvitykseen sitä, onko kuntoutussuunnitelmien tekeminen tarkoitus keskittää tiettyihin sote-keskuksiin, joissa on lääkärit, fysioterapeutit, toimintaterapeutit? Lisäksi pyydetään tarkentamaan, miten turvataan vanhusten ja vammaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa vaadittu erityisosaaminen ja onko tarpeenmukaista sisällyttää erityisosaamista osaan sote-keskusten palveluvalikoimaa.

Hyviä moniammatillisen yhteistyön käytäntöjä tulisi ottaa käyttöön, jos jossakin alueella on niistä saatu hyviä kokemuksia. Esimerkkinä ikäihmisten palveluohjaus Lakeuden alueella ja Kempeleessä, joissa palveluohjaajana on toiminut geronomin (AMK) koulutuksen saanut henkilö.

Pidämme erityisen tärkeänä, että apuvälinekeskusten toimipisteiden ammattilaisilla on osaaminen apuvälineiden teknisistä ominaisuuksista. Apuvälineitä suunniteltaessa on tärkeää arvioida asiakkaan kokonaistilanne. Vanhus- ja vammaisneuvostoa huolestuttaa, miten apuvälineiden arviointi ja

tarvittavien kodin muutostöiden suunnittelu ja toteutus toimivat hyvinvointialueella yhteen sovitettuna kokonaisuutena tulevaisuudessa.

Ikäihmisten neuvolan palveluista vanhus- ja vammaisneuvosto esittää, että ne tulisi aloittaa ikäryhmän vanhimmasta päästä, siitä ikäryhmästä, joka kauimmin on ollut vailla mm. työterveyden palveluita. Ikäneuvolassa tulisi olla myös digiopastusta ja ohjausta. Ennaltaehkäisevää toimintaa tulisi ikäihmisten osalta tukea. Yhteistyötä ennalta ehkäisevää työtä tekevien kansalaisjärjestöjen tulisi lisätä kanssa painottaen liikuntaa, ravitsemusta elintapaohjauksineen sekä vertaistukea. Ikähoivassa/yhteisöllisen asumisen kehittämisessä voisi korostaa myös näitä kulttuurin lisäksi.

Vanhus- ja vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että palveluntuotantosopimukset yksityisten sote-palvelujen ja Pohteen välillä saadaan nopeasti valmiiksi. Yksityislääkärien määräämät tutkimukset, esimerkiksi laboratorio- ja röntgentutkimukset, tulisi pystyä hoitamaan siinä sote-keskuksessa, missä palvelua on tarjolla.

e) Mitkä ovat tärkeimpiä keinoja henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi Pohjos-Pohjanmaalla?

Pohteen on erityisen tärkeää säilyttää alueen sosiaali- ja terveyskeskuksissa vuosien aikana rakennetut erikoispalvelut, jotta henkilökunnalle turvataan mahdollisuudet osaamisen kehittämiseen ja työtehtävien vaihtamiseen sekä etenemiseen työuralla. Haapajärveltä voi esimerkkeinä mainita dialyysiyksikön ja sairaanhoitajien erikoisvastaanotot. Työntekijöille on myös turvattava näkymä työn tekemisen jatkuvuudesta, koska epävarmuus vaikuttaa työilmapiiriin ja heikentää työntekijöiden pysymistä työtehtävissään sekä uusien työntekijöiden hakeutumista Pohteen työtehtäviin.

Henkilöstön saatavuus tulisi turvata ennakoimalla eri henkilöstöryhmien tarvetta muutaman vuoden aikavälein. Kaikkien sote-ammattilaisia kouluttavien koulutusorganisaatioiden kanssa tulee tehdä hyvää yhteistyötä. Organisaation

tulisi tarjota hyviä harjoittelumahdollisuuksia opiskelijoille ja muille koulutettaville ja henkilöstöä kannustetaan jatkokoulutukseen. Pidämme oleellisena sitä, että hyvää johtamista kehitetään ja tuetaan erityisesti esihenkilöitä, jotka ovat tärkeässä asemassa hyvän työilmapiirin ja viihtyvyyden luomisessa.

Vanhus- ja vammaisneuvoston mielestä on erittäin tärkeää, että työssä pysymistä tuetaan varmistamalla, että työn kuormittavuus ja työolosuhteet ovat kohdallaan ja henkilöstön mitoitus on oikea. Hoitohenkilöstö valittaa nyt usein kiirettä ja työn kuormittavuutta erityisesti tilanteissa, joissa sijaisia ei saada. Vanhus- ja vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että Pohteen henkilöstön työtyytyväisyyteen ja työilmapiiriin panostetaan. Henkilöstön saatavuutta turvataan alueella järjestettävällä koulutuksella. Henkilöstön työtyytyväisyyteen voidaan vaikuttaa myös organisaatorakenteen keventämisellä, vastuun jakamisella ja Oulukeskeisyyden vähentämisellä. Henkilöstön hyvinvoinnista ja palkitsemisesta tulee huolehtia, sekä henkilön yksilöllistä osaamista hyödyntää. Henkilöstön huomioiminen yksilöinä on tärkeää. Kuntien ja hyvinvointialueen tulee tehdä yhteistyötä henkilöstön saatavuuden parantamiseksi.

Muita huomioita

Haapajärven vanhus- ja vammaisneuvosto huomauttaa, että sivulla 73 olevassa taulukossa, jossa on listattu Pohjois-Pohjanmaan palveluverkon toimipisteitä, on virheitä. Haapajärvi on ollut peruspalvelukuntayhtymä Selänteen järjestämissä palveluissa ja Haapajärvellä on opiskeluterveydenhuollon, opiskeluhuollon ja ikääntyvien sosiaalipalvelujen palvelut ja niiden toimipisteet.

Suunnitelmaluonnoksesta puuttuu ennaltaehkäisevä toiminta. Haapajärven vanhus- ja vammaisneuvosto toivoo, että ennaltaehkäisevä toiminta ja yhteistyö järjestöjen ja kuntien kanssa sisällytetään sote-keskusten palveluvalikoimaan. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla hillitään tulevaisuuden sote-kustannuksia.

Pyydämme kiinnittämään huomiota myös siihen, että väestötiedot, joiden pitäisi osoittaa palvelujen tarvetta, kuvaavat enemmän nykytilannetta, kun tulevaisuutta, sillä väestötiedot ovat vuoden 2021 tietoja. Lisäksi eri alueilla väestörakenteen kuvaus on ikäihmisten osalta epäyhtenäinen. Joillakin alueilla vertaillaan yli 65-vuotiaiden määrää % ja joillakin alueilla % yli 75-vuotiaiden osuutta. Jos ikäryhmät kuvaukset olisivat samanlaisia kaikilla alueilla, olisi helpompi tehdä arviointia palvelujen tulevasta tarpeista.

Haapajärvellä 16. päivänä toukokuuta 2023

HAAPAJÄRVEN VANHUS- JA VAMMAISNEUVOSTON PUOLESTA

sihteeri

Tiina Pietikäinen-Liuska